

ΣΧΕΔΙΟ v0.10

Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΝΟΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

**Συνοπτική Παρουσίαση
της Λευκής Βίβλου
στην Κοινωνία των Πολιτών**

Μάρτιος 2021 (τελευταία ενημέρωση)

Το πρόβλημα 1

- Η διαφθορά και η διαπλοκή έχουν απλώσει τα πλοκάμια τους σε όλα τα ανώτερα στρώματα της Κυπριακής κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου και του πολιτικού κόσμου.
- Η ανάγκη εξυγίανσης της κατάστασης είναι άμεση και πιεστική.
- Όμως, η επίλυση του προβλήματος είναι πολύ δύσκολη, γιατί μεταξύ εκείνων που καλούνται να εξυγιάνουν την κατάσταση υπάρχουν πρόσωπα που έχουν λόγους να επιζητούν τη διαίωνιση του προβλήματος.

Το πρόβλημα 2

Το πρόβλημα 3

Οι επιζητούντες τη διαιώνιση του προβλήματος:

- Θολώνουν τα νερά διακηρύσσοντας τη «δέσμευσή» τους να «πατάξουν» το πρόβλημα.
- Επιχειρηματολογούν ότι «δεν φταίμε εμείς, φταίνει οι άλλοι».
- Απαιτούν τη τιμωρία όλων των ενόχων (ή κανενός!).
- Εστιάζουν τη προσοχή τους στο παρελθόν αλλά αδιαφορούν για το μέλλον (που έπρεπε να είναι η πρώτη προτεραιότητα).
- Υποσκάπτουν την αξιοπιστία του συστήματος, με στόχο να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι «είναι όλοι κλέφτες» και, άρα, ότι είναι ανέφικτο να αποκαλυφθούν και να τιμωρηθούν.

Το πρόβλημα 4

Οι λύσεις που συνήθως προτείνονται (είτε από πρόθεση, είτε από άγνοια) είναι:

- **Τεχνικά ατελείς (ώστε να διασφαλίζεται η αναποτελεσματικότητά τους).**
- **Ασυνεπείς (ώστε να δημιουργούνται ερμηνευτικά προβλήματα κατά την εφαρμογή τους).**
- **Ελλιπείς (ώστε να καθίσταται ανέφικτη η εφαρμογή τους)**
- **Υπερφιλόδοξες ως προς τους στόχους τους (ώστε να είναι πρακτικά αδύνατη η επίλυση όλων των προβλημάτων, σε όλο τους το εύρος) και έτσι να καταρρέει κάθε προσπάθεια.**

Το πρόβλημα 5

Βέβαια, η διαφθορά και η διαπλοκή είναι πολυδιάστατη και δεν αντιμετωπίζεται μόνο με ένα εύρυθμο σύστημα δηλώσεων περιουσίας και «πόθεν έσχες» των ΠΕΠ.

Όμως, είναι άκρως ουτοπικό να επιχειρηθεί η διόρθωση όλων των δυσλειτουργούντων συστημάτων, που σχετίζονται με τη διαφθορά και τη διαπλοκή, με τη μία. Την προσέγγιση αυτήν προάγουν εκείνοι που επιζητούν την διαιώνιση του προβλήματος.

Το πρόβλημα του «Πόθεν Έσχες»

Το πρόβλημα της αναποτελεσματικότητας, που - κατά γενική ομολογία - προέκυψε κατά την υποβολή των καταστάσεων περιουσίας είχε όλα τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν, δηλαδή:

- Νομοθετική ασάφεια, λογική ασυνέπεια και τεχνική ατέλεια.
- Σύγκρουση συμφερόντων εξ αιτίας της ταύτισης των κριτών και των κρινόμενων.
- Από την πλευρά μιας μικρής μειοψηφίας, έλλειψη της αναγκαίας πολιτικής βούλησης για την πάταξη της διαφθοράς και της διαπλοκής, με διάφορες προσχηματικές δικαιολογίες.

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ = ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕ ΜΗΔΕΝΙΚΗ
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ**

Η λύση 1

Επικέντρωση της προσπάθειας στο μέλλον (και όχι στο παρελθόν) και επιεικής αντιμετώπιση στην περίπτωση της έμπρακτης μεταμέλειας, με συνέπεια:

- Την ελαχιστοποίηση της αναμενόμενης αντίστασης στην αλλαγή.
- Την άμεση (εντός 2-3 μηνών) εξάλειψη του εις το στόχαστρο προβλήματος και τη συνεπακόλουθη ανακούφιση του κόσμου ότι «επιτέλους κάτι γίνεται».
- Την οικειοθελή απόσυρση από την πολιτική σκηνή (που φυσιολογικά θα ακολουθήσει την έμπρακτη μεταμέλεια).
- Την άμεση διεθνή αποκατάσταση της αξιοπιστίας μας (κυρίως έναντι της ΕΕ).

Η λύση 2

ΕΡΓΟ ΠΡΩΤΟ: ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΠΕΠ

- Έργο αυτοτελές.
- Έργο δυνάμενο να παράξει άμεσο αποτέλεσμα.
- Έργο σχετικά εύκολο, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει η αναγκαία τεχνογνωσία και η εντιμότητα.
- Έργο που απαιτεί τη σύμπραξη της ΕΕ (που εύκολα μπορεί να εξασφαλισθεί).
- Έργο που θα υποβοηθηθεί με τη σύμπραξη όλων των Κυπριακών πολιτικών κομμάτων (ορατό το ενδεχόμενο να υποχρεωθούν να θυσιάσουν κάποια από τα στελέχη τους).

ΑΥΤΗ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΗΤΗΣ ΚΑΘΑΡΣΗΣ

Η λύση 3

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι να αντικατασταθεί ολοκληρωτικά η υφιστάμενη νομοθεσία περί καταστάσεων περιουσίας και «πόθεν έσχες» των ΠΕΠ.

Η νομοθεσία αυτή είναι ένα ερείπιο που δεν επιδέχεται αναστύλωση ή ένα ράκος που δεν επιδέχεται μπάλωμα.

Η νέα νομοθεσία πρέπει να είναι απλή και εύληπτη (παρά τις τεχνικές δυσκολίες που παρουσιάζει).

Το οικοδόμημα δεν επιδέχεται αναστύλωση!

ΒΑΣΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ / ΕΡΓΑΛΕΙΑ

- Λευκή Βίβλος *
- Αιτιολογική Έκθεση
- Σχέδιο Νόμου [Νομοσχέδιο ή Πρόταση Νόμου (;)]
- Μηχανογραφημένο Έντυπο Δήλωσης
- Οδικός Χάρτης Υλοποίησης της Πρότασης

() Θα χρησιμοποιηθεί και ως βάση ενημέρωσης / εκπαίδευσης*

ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

- Ορισμοί
- Υπόχρεοι σε δήλωση
- Περιεχόμενο της δήλωσης
- Διαδικασία κατάθεσης και ελέγχου των δηλώσεων
- Μη υποβολή ή υποβολή ανακριβούς δήλωσης
- Επιτροπή Εποπτείας
- Παρακώλυση ελέγχου
- Παράνομος πλουτισμός
- Προσφορά για άσκηση επιρροής
- Γενικές ποινικές διατάξεις
- Ποινική διαδικασία
- Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων
- Καταλογισμός
- Μεταβατικές διατάξεις

Υπόχρεοι σε δήλωση

(στο πρώτο στάδιο, διάρκειας 2-3 ετών)

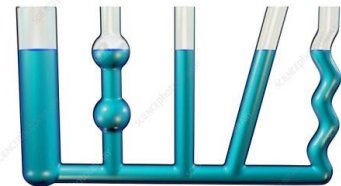
- 01. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
- 02. Οι Υπουργοί, οι αναπληρωτές Υπουργοί και οι Υφυπουργοί
- 03. Οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Αντιπροσώπων ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και όσων λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση.
- 04. Οι Βουλευτές και οι Ευρωβουλευτές.
- 05. Οι Γενικοί Διευθυντές των Υπουργείων και των Υφυπουργείων.
- 06. Οι Πρόεδροι και οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Δημοσίων Επιχειρήσεων, Δημοσίων Οργανισμών και των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου, που ανήκουν στο κράτος κατά ποσοστό άνω του 50%.
- 07. Τα Μέλη του Ανώτατου Δικαστηρίου.
- 08. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.
- 09. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Λογιστής
- 10. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Ελεγκτής.
- 11. Ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.
- 12. Ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής της Αστυνομίας.
- 13. Ο Αρχηγός και ο Υπαρχηγός της Εθνικής Φρουράς.
- 14. Οι Προϊστάμενοι των Ανεξάρτητων Αρχών της Δημοκρατίας.
- 15. Οι Δήμαρχοι των πόλεων, που έχουν εγγεγραμμένους δημότες άνω των 10.000 («οι μεγάλες πόλεις»).
- 91. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας.
- 92. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση Βουλευτή και Ευρωβουλευτή.
- 93. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση Δημάρχου μεγάλης πόλεως.
- 94. Οι υποψήφιοι προς διορισμό σε θέση που θα τους καταστήσει υπόχρεους σε δήλωση περιουσίας.

Περιοδικότητα της Δήλωσης

- **Ετήσια** - καλύπτουσα το αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό έτος (όπως και η φορολογική δήλωση) ώστε να είναι εφικτή η διασύνδεση των δύο, για την αποφυγή άσκοπης επανάληψης, για τη διευκόλυνση της σύνταξης (πολλά στοιχεία της 31 Δεκεμβρίου είναι εύκολα προσπελάσιμα), για τη διευκόλυνση του ελέγχου, για την καθιέρωση της «συνήθειας», για τη διευκόλυνση του συντονισμού του έργου και, κυρίως, για την εξασφάλιση της συγκρισιμότητας των στοιχείων. **Οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση θα ισοδυναμούσε με την καταδίκη της προσπάθειας σε αποτυχία.**

Ποιανού τα περιουσιακά στοιχεία;

- του Υπόχρεου (ΠΕΠ),
- της/του συζύγου (ή του προσώπου με το οποίο έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ο Υπόχρεος),
- των ανήλικων τέκνων τους.

Οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση θα ισοδυναμούσε με την καταδίκη της προσπάθειας σε αποτυχία.

Συμφιλίωση της παρούσας πρότασης με τη Γνωμοδότηση του Ανωτάτου περί Αντισυνταγματικότητας

Το 2017, το Ανώτατο Δικαστήριο, με Γνωμοδότησή του, αποφάνθηκε ότι η ξεχωριστή δημοσιοποίηση των στοιχείων που αφορούν τις/τους συζύγους ήταν αντισυνταγματική, γιατί δεν ήταν αναγκαία για την εξασφάλιση της διαφάνειας στη δημόσια ζωή ούτε ήταν μέτρο εναντίον της διαφθοράς στη δημόσια ζωή.

Η παρούσα νομοθετική πρόταση παρακάμπτει τον προαναφερόμενο σκόπελο με την δημοσιοποίηση των στοιχείων πάνω σε ενοποιημένη βάση και με την καθολική αποφυγή της δημοσιοποίησης επιμέρους προσωπικών στοιχείων (αριθμούς τραπεζικών λογαριασμών, αριθμούς κυκλοφορίας οχημάτων, στοιχείων επικοινωνίας κλπ.) που δεν είναι αναγκαία για τους σκοπούς του «πόθεν έσχες».

...και έσονται οι δύο εις σάρκαν μίαν
(διαφορετικά είναι χάσιμο χρόνου)

Περιεχόμενο της δήλωσης

- Τραπεζικές καταθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των μετρητών.
- Επενδύσεις σε αξιόγραφα (όπως οι μετοχές, τα χρεόγραφα κλπ.).
- Επενδύσεις σε συγγενή πρόσωπα.
- Δοσοληπτικοί λογαριασμοί με συγγενή πρόσωπα.
- Απαιτήσεις από / παραχωρηθέντα δάνεια σε τρίτους.
- Υποχρεώσεις προς / δάνεια ληφθέντα από τρίτους («αρνητικά στοιχεία»).
- Ακίνητη περιουσία (στην τιμή κτήσεώς της).
- Οχήματα, σκάφη, αεροσκάφη (στην τιμή κτήσεώς τους).
- Τιμαλφή και έργα τέχνης (στην τιμή κτήσεώς τους).
- Έπιπλα, εγκαταστάσεις και διάφορα άλλα περιουσιακά στοιχεία.

ΑΞΙΑ ΤΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ **ΜΕΙΟΝ** ΑΞΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΙΣΟΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.

«ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ» **ΙΣΟΝ** ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ **ΜΕΙΟΝ** ΕΞΟΔΑ.

Δημοσιοποιούμενα και Μη Δημοσιοποιούμενα Στοιχεία

- **Η σύνοψη της κατάστασης περιουσίας, τα δηλούμενα έσοδα και έξοδα και ορισμένα άλλα στοιχεία απαραιτήτως δημοσιοποιούνται πάνω σε ενοποιημένη βάση, κατά τρόπο που τα καθιστά εύκολα προσπελάσιμα στο ευρύ κοινό (μέσω του διαδικτύου).**
- **Ορισμένα άλλα στοιχεία δεν δημοσιοποιούνται, υποβάλλονται για σκοπούς ελέγχου της ακρίβειας και της πληρότητας των δηλωθέντων στοιχείων και προστατεύονται ως «προσωπικά δεδομένα».**

(Για παράδειγμα, αριθμοί τραπεζικών λογαριασμών, αριθμοί κυκλοφορίας οχημάτων, βεβαιώσεις, πιστοποιητικά κλπ.)

Επιτροπή Εποπτείας

(ίσως 4-μελής, στη βάση μερικής απασχόλησης,
και 4 πρόσωπα διοικητικό προσωπικό – 2 λογιστές & 2 γραμματείς)

Ιδιαίτερα κατά το πρώτο στάδιο της λειτουργίας του συστήματος, είναι σημασίας να υπάρχει ο μηχανισμός, που θα έχει:

- την αναγκαία εντιμότητα και αμεροληψία,
- την τεχνική γνώση και ικανότητα,
- την δέουσα εξουσιοδότηση,

για να επιλύσει τα διαδικαστικά προβλήματα, που αναπόφευκτα θα προκύψουν κατά την πρώτη εφαρμογή,

αλλά, κυρίως, για να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες, που θα εξασφαλίσουν τον σεβασμό και την ευρεία αποδοχή του συστήματος,

ιδιαίτερα εν όψει των αναμενόμενων αρνητικών αντιδράσεων και του γεγονότος ότι οι υπόχρεοι προς δήλωση θα κατέχουν ανώτατα πολιτειακά αξιώματα.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Δεδομένης της επιρροής των ΠΕΠ, οι δηλώσεις θα πρέπει να εξετάζονται και να «επαληθεύονται» σε μια πολυδιάστατη βάση, που θα περιλαμβάνει:

- Την «πιστοποίηση» ενός εγκεκριμένου ελεγκτή.**
- Τον μηχανιστικό έλεγχο της ακρίβειας και της πληρότητας.**
- Την προκαταρκτική επισκόπηση του προσωπικού της Επιτροπής Εποπτείας.**
- Την σε βάθος εξέταση των φορολογικών αρχών.**
- Τον έλεγχο της Υπηρεσίας του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας.**
- Τον έλεγχο ανεξάρτητων επαγγελματιών ελεγκτών, διορισμένων από την Βουλή, όταν κρίνεται τούτο αναγκαίο.**

ΠΟΙΝΕΣ

- Οι ποινές για τη μη συμμόρφωση, την υποβολή ανακριβών δηλώσεων κλπ πρέπει να είναι «ισορροπημένες», δηλαδή ούτε υπερβολικά επιεικείς, ούτε υπερβολικά αυστηρές.
- Η έμφαση πρέπει να είναι:
 - στη δήμευση του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού,
 - στην επιβολή αναλογικών προστίμων (π.χ. 20%-25% του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού,
 - στην επιβολή σταθερών προστίμων,
 - στην απώλεια της δημόσιας θέσης, την αποστέρηση των ωφελημάτων της αφυπηρέτησης και τον αποκλεισμό του επαναδιορισμού,
 - στην αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (για χρονικό διάστημα - π.χ. 10 ετών - που ουσιαστικά να αποκλείει την επάνοδο του καταδικασθέντος στην πολιτική σκηνή).

Αναμενόμενες Αντιξοότητες

- **Ανελέητος πόλεμος από πλευράς εκείνων που εκτιμούν ότι η καλή εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος θα τους δημιουργήσει σοβαρά προσωπικά προβλήματα και ενδεχομένως θα τους οδηγήσει στον τερματισμό της πολιτικής τους σταδιοδρομίας. Προβλήματα πρέπει να αναμένονται και από εκείνους που επιδίδονται συστηματικά στη φοροδιαφυγή.**
- Μικρότερα προβλήματα από αντιπολιτευτική προδιάθεση, ασχετοσύνη και/ή επιδειξιομανία.

Οδικός Χάρτης Υλοποίησης / 1

- Μη κομματοποίηση του έργου.
- Μη δημοσιοποίηση του έργου / όχι τυμπανοκρουσίες πριν την ολοκλήρωσή του.
- Μηδενική ανοχή στις συμφεροντολογικές παρεμβάσεις
- Εξασφάλιση της έγκρισης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Άσκηση πολιτικής πίεσης για την προώθηση του νομοθετήματος (καθ' οδόν δοκιμαστική / εθελοντική εφαρμογή).
- Εφαρμογή / υλοποίηση προ των βουλευτικών εκλογών του 2021 ή, τουλάχιστον, σχετική δέσμευση των πολιτικών κομμάτων / των υποψήφιων βουλευτών.
- Παρελθούσες χρήσεις: Αμνηστία της μη δήλωσης - επιβολή και καταβολή των οφειλομένων φόρων / επιβολή κανονικού επιτοκίου επί οφειλομένων φόρων.

Οδικός Χάρτης Υλοποίησης / 2

- Κατά το σχεδιαστικό στάδιο, άτυπη συνεργασία / συντονισμός με το Τμήμα Φορολογίας, το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής, την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.
- Κατά το σχεδιαστικό στάδιο, διαβούλευση με περιορισμένο αριθμό (3-5) προκαθορισμένων προσώπων (συμπεριλαμβανομένου και του ΠτΒ), κυρίως ως προς τις ποινές και τα διαδικαστικά θέματα υλοποίησης του έργου.
- Επίσπευση / διευκόλυνση του λεπτομερειακού σχεδιαστικού έργου.

Επιτροπή Σχεδιασμού & Υλοποίησης (αφιλοκερδής συμμετοχή)

- Χρήστος Π. Παναγιωτίδης (πρόεδρος / εισηγητής), αφυπηρετήσας ΕΛΕ, 40ετής υπηρεσία σε ανώτατες επαγγελματικές θέσεις. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Εγκεκριμένων Λογιστών Ελεγκτών Ελλάδος και μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.
- Νίκος Γ. Συρίμης (επιμελητής λογιστικών / φορολογικών θεμάτων), αφυπηρετήσας ΕΛΕ, 40ετής υπηρεσία σε ανώτατες επαγγελματικές θέσεις. Διετέλεσε πρόεδρος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και μέλος του Συμβουλίου του Institute of Chartered Accountants in England & Wales.
- Διαπρεπής Νομικός* (επιμελητής νομικών θεμάτων).
- Σερ Χριστόφορος Α. Πισσαρίδης (επιμελητής οικονομικών θεμάτων), κάτοχος του Βραβείου Νόμπελ στα Οικονομικά, Regius Καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (LSE) και Καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

() Λόγω της πολιτικής ευαισθησίας που παρουσιάζει το αντικείμενο της παρούσας πρότασης, η ταυτότητα του προσώπου αυτού, κατά παράκλησή του, παρακρατείται.*